

RAHBAR SHAXSNING KOMMUNIKATIV VA TASHKILOTCHILIK QOBILIYATLARI

*Toshkent davlat Texnika universiteti
Pedagogika va psixologiya kafedrası*

Assistent: Aliyev S.

Assistant: Alimirzayev N.

Annotatsiya Ushbu maqolada bugungi rahbar qanday bo‘lishi, rahbarning individual va boshqaruvchanlik va qaror qabul qilishi to‘g‘risida shuningdek kommunikativlik va tashkilotchilik qobiliyatlari qanday bo‘lishi kerakligi to‘g‘risida fikr yuritilgan. Shuningdek zamonaviy rahbar shaxsining psixologik xususiyatlari qanday bo‘lishi boshqaruvda nimalarga e‘tibor berish kerakligi to‘g‘risida bafurja to‘xtalib o‘tilgan.

Kalit so‘zlar: kommunikativlik, rahbar, qaror qabul qilish, tashkilotchilik uyushqoqlik, qobiliyatlari, kreativlik, zamonaviylik,

Kirish: Bugungi kunda jamiyatimizga adolatli, xalq dardini his eta oladigan, tashabbuskor va tashkilotchilik xususiyatiga ega rahbarlarga bo‘lgan ehtiyojimiz oldingidan ham ko‘proq zarurligi hammamizga ma‘lum. Davlatimiz rahbari Sh.Mirziyoyev ta‘kidlaganidek, “Inson manfaatlarini ta‘minlash uchun esa, avvalo odamlar bilan, xalq bilan muloqot qilish, ularning dard-u tashvishlari, orzu-umidlari, hayotiy muammo va ehtiyojlarini yaxshi bilish kerak”.¹ Shunday ekan har bir rahbarda kommunikativlik sifatleri boshqalarni tinglay olish, ularning dardini his eta olish, o‘z fikrini teran yetkaza olish naqadar muhim ekanligini bilishimiz mumkin.

Asosiy qism: Avvalo rahbar kim degan savolga javob bersak rahbar bu – o‘z guruhida katta vakolat va e‘tirofqa ega bo‘lgan, guruhning eng izchil a‘zosi hisoblanadi. Rahbar shaxsining psixologik xususiyatlari haqida gapiradigan bo‘lsak rahbarda diqqatni jalb qila bilish qobiliyati, odamlarni rozi qila bilish, hazil, muloyimlik, oldindan ko‘ra bilish ma‘suliyat singari psixologik xususiyatlar bo‘lishi lozim, shundagina rahbar muvaffaqiyatga erishadi, zamon ruhiga monand kadr sifatida shakllanadi. Rahbar xodimlarni to‘g‘ri boshqara olishi bilan ham ajralib turadi chunki jamoaviy muhitni yaxshi shakllantirmay turib kuchli rahbar sifatida faoliyat olib borib bo‘lmaydi. Buni shaxslarda shakllantirish uchun ularga yoshlikdanoq bilim ko‘nikma va malakalarni yetarlicha berib borishimiz kerak zero bugungi nihollar ertaga chinorlarga aylanajak, jumladan barkamol shaxs sifatida o‘sib kelayotgan, hayotning murakkab jabhalariga kirib kelayotgan, 18-23 o‘spirin yoshdagi yoshlarda, rahbarga

¹ Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyoy yo‘limizni qat‘iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko‘taramiz. -T.: “O‘zbekiston” NMIU, 2017. – B.428.

xos bo‘lgan sifatlardan: kommunikativlik sifatlari boshqalarni tinglay olish, ularning dardini his etish, o‘z fikrini teran yetkaza olish, va tashkilotchilik sifatlari ishlarni to‘g‘ri rejalashtirish, kelajakni oldindan ko‘ra olish, odamlarni birlashtirish, uyishtirish, kreativ g‘oyalarni ilgari surish kabi sifatlarini o‘rganish va shakllantirish bugungi kun uchun eng ahamiyatli muammolardan desak mubolag‘a bo‘lmaydi. Shunday ekan harakatni hozirdan boshlash lozim bo‘lajak rahbar zamonaviy texnika va texnologiyalardan foydalana oladigan eng muhimi to‘g‘ri qaror chiqara oladigan shaxs sifatida shakllangan bo‘lishi kerak chunki noto‘g‘ri chiqarilgan har qanday qaror jamoani jarlikka qulatishi mumkin qaror qabul qilishda jamoaning har bir a‘zosini temperament xarakter xususiyatlarini inobatga olib ularning fikrini o‘rganib keyin qaror qabul qilishi maqsadga muvofiq hisoblanadi.

Rahbar shaxsining kommunikativlik va tashkilotchilik qobiliyatlari, uning muvaffaqiyatli faoliyat yuritishi uchun muhim bo‘lgan ikkita asosiy jihatdir. Bu qobiliyatlar rahbarning o‘z guruhini samarali boshqarish, xodimlar bilan aloqalarni rivojlantirish, maqsadlarga erishish uchun zarur bo‘lgan vazifalarni taqsimlash va umumiy muvaffaqiyatga erishish uchun zarur bo‘lgan ko‘nikmalardir. Jamoaviy ishlashda va jamiyat hayotida rahbarga bir qancha talablar qo‘yiladi, rahbarning odob axloq qoidalariga rioya qilishi, kattaga hurmatda kichikka izzatda bo‘lishi har bir insonga alohida yondashishi kerak, chunki korxonada tashkilot davlat idoralarida rahbarning o‘rni katta.

Yuqorida sanab o‘tilgan qobiliyatlar, fazilatlar va xususiyatlarning har birini rahbar shaxsi o‘zida tarbiyalashi, mehnat jamoasi bilan hamfikir bo‘lishi, ularning dardini tinglay olishi davr talabi hisoblanadi. Vaholanki, rahbarda ushbu fazilatlar qanchalik yuqori ko‘rsatkichda shakllangan bo‘lsa, u boshqarayotgan mehnat jamoasida sog‘lom ijtimoiy- ruhiy muhit xukm suradi, nizoli holatlarning oldi olinadi hamda stressli vaziyatlar osongina boshqariladi. O‘z navbatida, ushbu holatlar mehnat unumdorligining o‘sishi va mehnat samaradorligining oshishiga, mehnat jamoasi a‘zolari ongida ertangi kunga ishonch hissining paydo bo‘lishiga, mehnat jamoasining jiplashuviga, shuningdek, mehnatdan begonalashuv singari salbiy illatlarning ildiz otmasligiga turtki beradi.

Xulosa Rahbarning shaxsining kommunikativlik va tashkilotchilik qobiliyatlari tashkilotning muvaffaqiyatini ta‘minlaydigan eng muhim omildir. Ushbu qobiliyatlar orqali rahbar o‘z jamoasini samarali boshqarish, vazifalarni taqsimlash va umumiy maqsadlarga erishishda muhim rol o‘ynaydi. Bu omillarning barchasi rahbar shaxsini shakllanishiga olib keladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

- 1.Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyoy yo‘limizni qat’iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko‘taramiz. -T.: **“O‘zbekiston” NMIU, 2017. – B.428.**
- 2.G‘oziyev E. “Psixologiya metodologiyasi” T “Universitet” 2002.y
- 3.Асеев В.И. Мотивация поведения и формирования личности. М.Изд-во мысль 2011
- 4.“Amaliy ijtimoiy psixologiya” E.Turg‘unov T (1998)
- 5.Sh.N. Zaynuddinov. I.U.Murakaev. Menejment asoslari. Toshkent Moliya 2007
- 6.S.S.Qosimov. “Rahbarlik qobiliyati va boshqaruv malakalari “ Prepring T. 2001.